การศึกษาความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ในประเทศไทย

Study of Income Inequality in Thailand

Received : 17 มี.ค. 2564
Revised : 31 พ.ค. 2564
Accepted : 1 มิ.ย. 2564

สุพิชชา โชติกำจร[1]
Supitcha Chotikhamjorn[1]

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสถานการณ์ความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ในประเทศไทย และ 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ในประเทศไทย โดยวิธีดำเนินการวิจัยจะเป็นรูปแบบเชิงปริมาณและเป็นการพยากรณ์ข้อมูลเชิงปริมาณ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษามาจากข้อมูลทุติยภูมิจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนไทย (Socio-Economic Survey: SES) ซึ่งเป็นข้อมูลอนุกรมเวลา (Time Series Data) ในช่วง ปี พ.ศ. 2541-2562 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ และสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และใช้แบบจำลองถดถอยเชิงเส้นในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการศึกษา พบว่าความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ในประเทศไทย ในช่วงปี พ.ศ. 2541-2562 นั้น มีแนวโน้มลดลง แต่อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยยังคงมีปัญหาในเรื่องของความเหลื่อมล้ำทางด้านรายได้เกิดขึ้น โดยพบว่ายังมีช่องว่างของรายได้ระหว่างคนรวยกับคนจนเกิดขึ้นอยู่มาก นอกจากนี้ จากการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ พบว่าหากรายได้เฉลี่ยต่อหัวประชากรของไทยเพิ่มขึ้น ก็จะยิ่งทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้มากขึ้น สะท้อนให้เห็นว่า รายได้ที่เพิ่มขึ้นนั้นไม่ได้ถูกจัดสรรให้แก่ประชากรทุกกลุ่มอย่างเท่าเทียม แต่ในขณะการเพิ่มขึ้นของรายจ่ายของรัฐบาล จะมีผลช่วยทำให้ปัญหาความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ลดลง

คำสำคัญ : รายได้, การกระจายรายได้, ความเหลื่อมล้ำ

Abstract

The purposes of this research were 1) to study the situation of income inequality in Thailand. And 2) to study the factors affecting income inequality in Thailand. The methodology focused on quantitative research and quantitative forecasting methods. The study samples were secondary data from Thailand household socio-economic survey (SES) 1998-2019 in National Statistical Office and Office of the National Economic and Social Development Council. This research applied the linear regression model to analyze data.

The findings showed that the income inequality in Thailand had continued to decline. However, Thailand still had income inequality problems and there was an income gap between the rich and the poor. In addition, factors affecting income inequality depended on the per capita income. Reflect that the increased income was not allocated equally to all population groups. But the increase in government expenditure had reduced the income inequality.

Keywords : Income, Income Distribution, Inequality

[1] *อาจารย์สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ อีเมล: supitchachot@gmail.com*
[1] *Lecturer, Program in Economics, Faculty of Management Science, Phetchabun Rajabhat University, Email: supitchachot@gmail.com*

บทนำ

ตลอดระยะเวลากว่า 60 ปีที่ผ่านมา ที่ประเทศไทยได้นำเอาแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศ โดยได้เริ่มใช้ตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (ปี พ.ศ. 2504-2509) จนถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (ปี พ.ศ. 2560-2564) ซึ่งได้ส่งผลกระทบทำให้เศรษฐกิจของประเทศมีการขยายตัวเกิดขึ้น
อย่างต่อเนื่อง โดยในปี พ.ศ. 2531 ประเทศไทยมีผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศตามราคาตลาด หรือจีดีพี คิดเป็นมูลค่าเท่ากับ 1,559,804 ล้านบาท เพิ่มขึ้นเป็น 9,080,466 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2551 และได้เพิ่มขึ้น เป็น 16,898,086 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2562 (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562) อีกทั้ง ยังส่งผลทำให้คนยากจนในประเทศ มีจำนวนลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยในปี พ.ศ. 2531 ประเทศไทยมีจำนวนคนยากจนเท่ากับ 34,148,119 คน ลดลงเป็น 13,116,304 คน ในปี พ.ศ. 2551 และได้ลดลงเป็น 4,326,152 คน ในปี พ.ศ. 2562 (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562) ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า การใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ทำให้ประเทศไทยประสบความสำเร็จในแง่ของการทำให้เศรษฐกิจขยายตัว และทำให้คนยากจนมีจำนวนลดลง แต่อย่างไรก็ตาม การขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศไทยในช่วงที่ผ่านมา ได้นำมาซึ่งปัญหาความเหลื่อมล้ำของกระจายรายได้ โดยยังมีช่องว่างระหว่างรายได้ของคนรวยกับคนจนเกิดขึ้นอยู่มาก โดยในปี พ.ศ. 2560 กลุ่มคนที่มีรายได้สูงสุดร้อยละ 20 (กลุ่มที่รวยที่สุด) มีรายได้สูงถึง ร้อยละ 51.12 ของรายได้รวมทั้งประเทศ เทียบกับรายได้ของกลุ่มคนที่มีรายได้ต่ำสุดร้อยละ 20 (กลุ่มที่จนที่สุด) ที่มีรายได้เพียง ร้อยละ 5.03 ของรายได้รวมทั้งประเทศ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2564) สะท้อนให้เห็นว่า ประเทศไทยยังมีปัญหาความเหลื่อมล้ำทางด้านรายได้เป็นอย่างมาก จากผลการศึกษาของ ศุภเจตน์ จันทร์สาส์น (2555: 9) ที่ได้ทำการศึกษาสถานการณ์ความยากจนและความเหลื่อมล้ำทางรายได้ในประเทศไทย โดยใช้ข้อมูลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคม ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2531-2552 พบว่าประเทศไทยประสบความสำเร็จในการลดปัญหาความยากจนในระดับประเทศ โดยทำให้สัดส่วนคนจนของประเทศลดลงอย่างต่อเนื่อง แต่อย่างไรก็ตามประเทศไทยยังคงมีปัญหาความเหลื่อมล้ำทางด้านรายได้เกิดขึ้นในระดับที่ค่อนข้างสูง แม้ว่าประเทศจะมีรายได้ประชาชาติมวลรวมต่อบุคคลในระดับที่สูงขึ้น แต่รายได้ที่เพิ่มขึ้นนั้นกลับไม่ได้ถูกจัดสรรให้แก่ประชากรทุกกลุ่มอย่างเท่าเทียม สอดคล้องกับผลการศึกษาของสรรเสริญ วงศ์ชะอุ่ม (2554: 54) ที่ได้ทำการศึกษาการวางแผนและพัฒนาประเทศโดยได้ศึกษาถึงวิวัฒนาการของการวางแผนพัฒนาประเทศ ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 ถึงฉบับที่ 10 พบว่าการพัฒนาเศรษฐกิจในช่วงที่ผ่านมาได้ทำให้เศรษฐกิจของประเทศดีขึ้น โดยทำให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเพิ่มขึ้น รายได้ต่อหัวประชากรเพิ่มขึ้น การออมภายในประเทศเพิ่มขึ้น และคนยากจนมีจำนวนลดลง แต่ก็ทำให้ช่องว่างระหว่างรายได้ของคนรวยกับคนจนเกิดขึ้นอยู่มาก ดังนั้น ผู้วิจัยจึงทำการศึกษาความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ในประเทศไทย เพื่อจะทำให้ทราบถึงสถานการณ์ของความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ของประเทศไทยในปัจจุบัน อีกทั้ง จะทำการศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อความเหลื่อมของการกระจายรายในประเทศไทย ซึ่งจะนำมาสู่การเสนอแนะแนวทางในการลด หรือบรรเทาปัญหาความเหลื่อมของการกระจายรายได้ และจะนำไปสู่การกระจายรายได้ที่ยั่งยืนในภาพรวมของสังคมไทยต่อไป

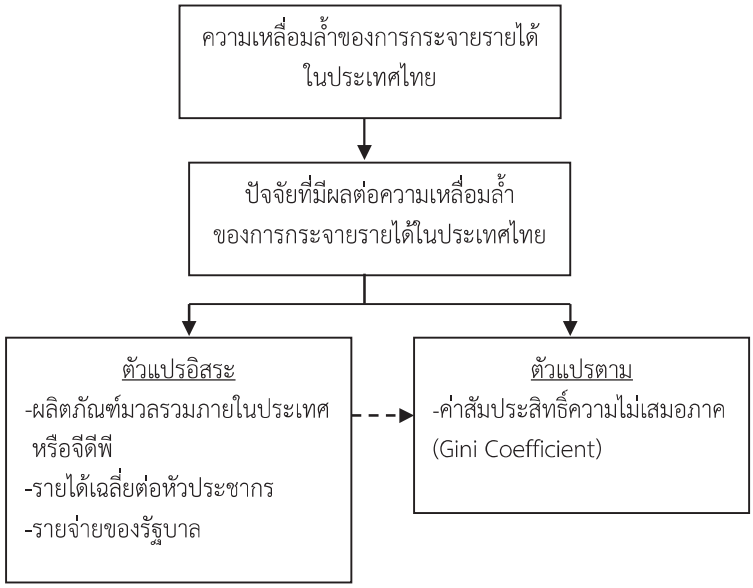
วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสถานการณ์ความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ในประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ในประเทศไทย

กรอบแนวคิด

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาสถานการณ์ความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ในภาพรวมของประเทศไทย และปัจจัยที่มีผลต่อความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคหรือค่าสัมประสิทธิ์จีนี (Gini Coefficient) เป็นตัวแปรที่ใช้วัดความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ (เฉลิมชัย กิตติศักดิ์นาวิน, โกสินทร์ เตชะนิยม, วุฒิชัย อารักษ์โพชณงค์ และวรพล พินิจ, 2563: 61) ซึ่งตัวแปรที่คาดว่าจะมีผลต่อความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้จากงานศึกษาที่ผ่านมา พบว่าจะประกอบไปด้วยตัวแปรหลายตัว เช่น รายได้มวลรวมประชาชาติต่อหัวประชากร อัตราการว่างงาน หนี้สินของครัวเรือน และรายจ่ายของรัฐบาล เป็นต้น (อานนท์ เทพสำเริง, 2562: 48; เฉลิมชัย กิตติศักดิ์นาวิน, โกสินทร์ เตชะนิยม, วุฒิชัย อารักษ์โพชณงค์ และวรพล พินิจ, 2563: 63) อย่างไรก็ตาม ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้ใช้ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคหรือค่าสัมประสิทธิ์จีนี เป็นตัวแปรตาม และจะใช้ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศหรือจีดีพี

รายได้เฉลี่ยต่อหัวประชากร และรายจ่ายของรัฐบาล เป็นตัวแปรอิสระหรือตัวแปรอธิบาย โดยแสดงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ได้ ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย การศึกษาความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ในประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้กระบวนการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เพื่อศึกษาสถานการณ์ความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ในประเทศไทย และปัจจัยที่มีผลต่อความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ในประเทศไทย

การวัดการกระจายรายได้ เป็นการประเมินสถานการณ์เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงความเหลื่อมล้ำของรายได้ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้ หรือค่าสัมประสิทธิ์จีนี (Gini Coefficient) ซึ่งค่าสัมประสิทธิ์จีนี จะเป็นเครื่องมือในการวัดความไม่เท่าเทียมในรูปของสัดส่วน (Gini Ratio) ซึ่งมีค่าอยู่ระหว่าง 0 กับ 1 โดยหากค่าสัมประสิทธิ์จีนี มีค่าเข้าใกล้ 1 มากเท่าไร แสดงว่าความไม่เท่าเทียมกันของรายได้ยิ่งมีมากขึ้นเท่านั้น ทั้งนี้ ในการวิเคราะห์ระดับความเหลื่อมล้ำของรายได้จะสามารถแบ่งค่าสัมประสิทธิ์จีนี ออกเป็น 3 ระดับ คือ ความเหลื่อมล้ำระดับต่ำ จะมีค่าสัมประสิทธิ์จีนีน้อยกว่า 0.334 ความเหลื่อมล้ำระดับปานกลาง จะมีค่าสัมประสิทธิ์จีนีเท่ากับ 0.334-0.666 และความเหลื่อมล้ำระดับสูงจะมีค่าสัมประสิทธิ์จีนีมากกว่า 0.666 (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561: 3)

1. ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย

1.1 การศึกษาสถานการณ์ความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ในประเทศไทย จะใช้ข้อมูลตัวเลขค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้หรือค่าสัมประสิทธิ์จีนีของประเทศไทยทั้งในระดับประเทศและระดับภาค

1.2 การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ในประเทศไทย จะใช้ข้อมูลตัวเลขค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้หรือค่าสัมประสิทธิ์จีนีของประเทศไทย ซึ่งใช้วัดความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้เป็นตัวแปรตาม และใช้ข้อมูลตัวเลขผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศหรือจีดีพี รายได้เฉลี่ยต่อหัวประชากร และรายจ่ายของรัฐบาล เป็นตัวแปรอิสระ

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาสถานการณ์ความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ในประเทศไทย และปัจจัยที่มีผลต่อความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ จะใช้ข้อมูลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนไทย (Socio-Economic Surveys: SES) จากสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2564: ออนไลน์) และสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจ

และสังคมแห่งชาติ ซึ่งเป็นข้อมูลอนุกรมเวลารายปี (Time Series) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2541-2562 ซึ่งประกอบไปด้วยข้อมูลดังต่อไปนี้

2.1 ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้หรือค่าสัมประสิทธิ์จีนี หมายถึง ตัวเลขที่ใช้ในการวัดความไม่เท่าเทียมในรูปของสัดส่วน ซึ่งมีค่าอยู่ระหว่าง 0 กับ 1 โดยหากค่าสัมประสิทธิ์จีนี มีค่าเข้าใกล้ 1 มากเท่าไร แสดงว่าความไม่เท่าเทียมกันของรายได้ยิ่งมีมากขึ้นเท่านั้น

2.2 ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศหรือจีดีพี หมายถึง มูลค่าตลาดของสินค้าและบริการขั้นสุดท้ายที่ผลิตในประเทศในช่วงระยะเวลาหนึ่ง โดยสามารถใช้เป็นตัวบ่งชี้ถึงการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและมาตรฐานการครองชีพของประชากรในประเทศ

2.3 รายได้เฉลี่ยต่อหัวประชากร หมายถึง ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศหรือจีดีต่อหัวประชากร โดยใช้เป็นตัวบ่งชี้ถึงมาตรฐานความเป็นอยู่ หรือความกินดีอยู่ดีของประชาชนในประเทศโดยเฉลี่ย

2.4 รายจ่ายของรัฐบาล หมายถึง รายจ่ายที่รัฐบาลได้ใช้จ่ายไป เพื่อการบริหารงาน โดยแบ่งเป็นรายจ่ายเพื่อการบริโภค เช่น เงินเดือนและค่าจ้าง ค่าซื้อสินค้าและบริการ (ค่าวัสดุ ครุภัณฑ์ ค่าใช้สอย และค่าสาธารณูปโภค) และรายจ่ายเพื่อการลงทุน เช่น การก่อสร้างถนน เขื่อน รถไฟฟ้า รวมถึงรายจ่ายประเภทเงินโอน เช่น เงินสงเคราะห์และการเยียวยาต่าง ๆ เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ เบี้ยคนพิการ และเงินช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อยจากบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ เป็นต้น

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 การวิเคราะห์ข้อมูลความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ในประเทศไทย จะใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และร้อยละ

3.2 การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยที่มีผลต่อความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ในประเทศไทย จะใช้วิธีการถดถอยเชิงเส้นแบบมีตัวแปรที่ใช้อธิบายหลายตัว (Multiple Linear Regression) โดยแบบจำลองที่ใช้ในการศึกษาสามารถแสดงได้ ดังนี้

$$\ln(Ineq_i) = a_0 + a_1\ln(Gdp) + a_2\ln(Inco_i) + a_3\ln(Gove_i) + \varepsilon_i$$

โดยที่ $Ineq$ คือ ค่าสัมประสิทธิ์จีนี
Gdp คือ ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (ล้านบาท)
$Inco$ คือ รายได้เฉลี่ยต่อหัวประชากร (บาท/เดือน)
$Gove$ คือ รายจ่ายของรัฐบาล (ล้านบาท)
ε คือ ค่าคลาดเคลื่อน
a_0 - a_3 คือ ค่าสัมประสิทธิ์พารามิเตอร์
i คือ ปี พ.ศ. 2541, 2543, 2545,...,2562

สรุปผล

1. สถานการณ์ความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ในประเทศไทย

เมื่อพิจารณาถึงสถานการณ์ความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ในประเทศไทย ในช่วงปี พ.ศ. 2541-2562 ดังตาราง 1 พบว่า ในช่วงที่ผ่านมาความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ในประเทศไทย มีการเพิ่มขึ้น อยู่ 3 ครั้ง คือ ปี พ.ศ. 2543, 2549 และ 2560 โดยในปี พ.ศ. 2543 เกิดขึ้นจากผลกระทบของการเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ (วิกฤตการณ์ทางการเงินในเอเชียหรือวิกฤตต้มยำกุ้ง) ในส่วนของ ปี พ.ศ. 2549 ได้เกิดปัญหาภาวะน้ำท่วมอย่างรุนแรงและยาวนาน ซึ่งส่งผลกระทบต่อรายได้ของเกษตรกร รวมถึงปัญหาความไม่แน่นอนทางการเมืองที่เกิดขึ้นสำหรับปี พ.ศ. 2560 นั้นอาจเป็นผลมาจากการหดตัวของการลงทุนของภาครัฐ รวมถึงเกิดความล่าช้าของโครงการลงทุนบางโครงการ เนื่องจากข้อจำกัดด้านประสิทธิภาพการเบิกจ่าย ปัญหาการเข้าพื้นที่ รวมถึงสภาพอากาศแปรปรวน และฝนที่ตกหนัก แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาถึงแนวโน้มความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ในประเทศไทยในช่วงปี พ.ศ. 2541-2562 พบว่าความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้มีแนวโน้มลดลง โดยในปี พ.ศ. 2541 ประเทศไทยมีค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคหรือค่าสัมประสิทธิ์จีนีเท่ากับ 0.507 ลดลงเป็น 0.490 ในปี พ.ศ. 2552 และได้ลดลงเป็น 0.430 ในปี พ.ศ. 2562 ซึ่งการปรับตัวลดลงดังกล่าว

โดยเฉพาะในปี พ.ศ. 2562 อาจจะเป็นผลมาจากการขยายความครอบคลุมมาตรการช่วยเหลือของภาครัฐ โดยเฉพาะโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐที่มีวัตถุประสงค์ เพื่อช่วยเหลือกลุ่มผู้มีรายได้น้อยโดยตรง จึงทำให้กลุ่มผู้มีรายได้น้อยมีรายได้เพิ่มขึ้น

นอกจากนี้ หากพิจารณาถึงสถานการณ์ความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ในระดับภาค ในช่วงปี พ.ศ. 2541-2562 จะพบว่าในช่วงปี พ.ศ. 2541-2554 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้สูงสุดเกือบทุกปี (ยกเว้นปี พ.ศ. 2541) โดยปี พ.ศ. 2541 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาค หรือค่าสัมประสิทธิ์จีนี เท่ากับ 0.460 เพิ่มขึ้นเป็น 0.483 ในปี พ.ศ. 2550 และได้ลดลงเป็น 0.464 ในปี พ.ศ. 2554 แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อเข้าสู่ช่วงปี พ.ศ. 2556-2562 พบว่าเป็นภาคใต้ที่มีความยากจนสูงสุดเกือบทุกปี (ยกเว้นปี พ.ศ. 2560) โดยในปี พ.ศ. 2556 ภาคใต้มีค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคหรือค่าสัมประสิทธิ์จีนี เท่ากับ 0.443 และได้เพิ่มขึ้นเป็น 0.444 ในปี พ.ศ. 2562 ในขณะที่ภาคกลางเป็นภาคที่มีความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้น้อยที่สุดในทุกปี

ตาราง 1 สัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้หรือค่าสัมประสิทธิ์จีนี (Gini Coefficient) จำแนกตามภาค ปี พ.ศ. 2541-2562

ปี พ.ศ.	ทั่วประเทศ	ภาคกลาง	ภาคเหนือ	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคใต้
2541	0.507	0.443	0.462	0.460	0.491
2543	0.522	0.448	0.470	0.484	0.476
2545	0.508	0.440	0.470	0.471	0.464
2547	0.493	0.432	0.482	0.454	0.447
2549	0.514	0.440	0.488	0.508	0.477
2550	0.499	0.418	0.474	0.483	0.464
2552	0.490	0.412	0.452	0.486	0.478
2554	0.484	0.395	0.441	0.464	0.462
2556	0.465	0.397	0.433	0.442	0.443
2558	0.445	0.396	0.388	0.432	0.451
2560	0.453	0.403	0.417	0.446	0.445
2562	0.430	0.387	0.411	0.436	0.444

ที่มา : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2564)

ตาราง 2 สัดส่วนรายได้ของประชากร จำแนกตามกลุ่มประชากรตามระดับรายได้ (Decile by Income) ปี พ.ศ. 2541-2562

หน่วย: ร้อยละ

กลุ่มประชากรตามระดับรายได้	ปี พ.ศ.											
	2541	2543	2545	2547	2549	2550	2552	2554	2556	2558	2560	2562
กลุ่ม 10% ที่ 1 (จนที่สุด)	1.68	1.50	1.61	1.75	1.34	1.55	1.62	1.56	1.06	1.58	1.83	2.08
กลุ่ม 10% ที่ 2	2.62	2.45	2.57	2.73	2.46	2.66	2.80	3.05	3.10	3.34	3.20	3.41
กลุ่ม 10% ที่ 3	3.44	3.22	3.40	3.56	3.34	3.51	3.66	3.88	4.03	4.22	4.11	4.34
กลุ่ม 10% ที่ 4	4.31	4.06	4.29	4.46	4.28	4.45	4.59	4.76	4.97	5.18	5.04	5.28
กลุ่ม 10% ที่ 5	5.33	5.09	5.35	5.55	5.39	5.56	5.65	5.77	6.07	6.29	6.17	6.41
กลุ่ม 10% ที่ 6	6.67	6.42	6.71	6.90	6.78	6.97	7.01	7.02	7.40	7.63	7.53	7.85
กลุ่ม 10% ที่ 7	8.48	8.37	8.59	8.73	8.67	8.86	8.84	8.66	9.15	9.33	9.28	9.66
กลุ่ม 10% ที่ 8	11.34	11.48	11.52	11.61	11.49	11.49	11.43	10.92	11.65	11.66	11.72	11.97

ตาราง 2 (ต่อ)

หน่วย: ร้อยละ

กลุ่มประชากรตามระดับรายได้	ปี พ.ศ.											
	2541	2543	2545	2547	2549	2550	2552	2554	2556	2558	2560	2562
กลุ่ม 10% ที่ 9	16.62	17.06	16.48	16.41	16.26	16.08	15.95	15.11	15.77	15.78	15.83	15.82
กลุ่ม 10% ที่ 10 (รวยที่สุด)	39.51	40.36	39.48	38.30	39.98	38.87	38.44	39.27	36.81	34.98	35.29	33.17
รวม	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
สัดส่วนกลุ่มที่ 10/กลุ่มที่ 1	23.57	26.82	24.50	21.93	29.92	25.10	23.76	25.23	34.85	22.08	19.29	15.94

ที่มา : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2564)

อย่างไรก็ตาม เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น จะพิจารณาถึงสัดส่วนรายได้ของประชากรที่จำแนกตามกลุ่มประชากรตามระดับรายได้ (Decile by Income) ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2541-2562 ดังตาราง 2 จะพบว่า ประเทศไทยยังประสบกับปัญหาความเหลื่อมล้ำของรายได้อย่างต่อเนื่อง โดยยังมีช่องว่างของรายได้ระหว่างคนรวยกับคนจนเกิดขึ้นอยู่มาก โดยในปี พ.ศ. 2541 กลุ่มคนที่มีรายได้สูงสุดร้อยละ 10 (กลุ่มที่รวยที่สุด) มีรายได้สูงถึงร้อยละ 39.51 ของรายได้รวมทั้งประเทศ เทียบกับรายได้ของกลุ่มคนที่มีรายได้ต่ำสุดร้อยละ 10 (กลุ่มที่จนที่สุด) มีรายได้เพียงร้อยละ 1.68 ของรายได้รวมทั้งประเทศ ซึ่งกลุ่มที่รวยที่สุดมีรายได้มากกว่ากลุ่มที่จนที่สุด คิดเป็นสัดส่วนสูงถึง 23.57 เท่า และได้เพิ่มขึ้นเป็น 25.23 เท่า ในปี พ.ศ.2554 แต่ก็ได้ลดลงเป็น 15.94 เท่า ในปี พ.ศ. 2562

2. ปัจจัยที่มีผลต่อความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ในประเทศไทย

จากการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ในประเทศไทย ได้ทำการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ที่คาดว่าจะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้หรือค่าสัมประสิทธิ์จีนี ได้แก่ ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศหรือจีดีพี รายได้เฉลี่ยต่อหัวประชากร และรายจ่ายของรัฐบาล โดยได้ทำการทดสอบปัญหาภาวะร่วมเส้นตรงหลายตัวแปร หรือปัญหา Multicollinearity ซึ่งพบว่าตัวแปรอิสระ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Gdp) และรายได้เฉลี่ยต่อหัวประชากร (Inco) มีความสัมพันธ์กันเองในระดับสูง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงทำการตัดตัวแปรผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Gdp) ออกจากแบบจำลอง อีกทั้ง ได้ทำการทดสอบปัญหา Heteroskedasticity และ Autocorrelation พบว่าไม่มีปัญหาดังกล่าว ซึ่งผลการประมาณค่าสามารถแสดงได้ดังตาราง 3

ตาราง 3 ผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยปัจจัยที่มีผลต่อความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ในประเทศไทย

ตัวแปร	ความหมาย	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย	ค่าสถิติ t
a_0	ค่าคงที่	1.85	2.94
ln(Inco)	รายได้เฉลี่ยต่อหัวประชากร (บาท/เดือน)	0.20	1.55*
ln(Gove)	รายจ่ายของรัฐบาล (ล้านบาท)	-0.30	-2.40**
R-Squared = 0.8378		F-Statistic = 23.24***	
Adjust R-Squared = 0.8017		Number of observations = 12	

* , ** และ *** คือ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.10, 0.05, และ 0.01

จากผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย พบว่าค่า R-Squared เท่ากับ 0.8378 หมายความว่า ตัวแปรอิสระ (รายได้เฉลี่ยต่อหัวประชากร และรายจ่ายของรัฐบาล) มีอิทธิพลในการกำหนดหรือสามารถอธิบายตัวแปรตาม (ค่าสัมประสิทธิ์จีนี) ได้ร้อยละ 83.78 ที่เหลืออีกร้อยละ 16.22 เป็นผลมาจากตัวแปรอื่น ๆ ที่ไม่ได้กำหนดไว้ในแบบจำลอง

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยปัจจัยที่มีผลต่อความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ในประเทศไทย พบว่ารายได้เฉลี่ยต่อหัวประชากร มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยเท่ากับ 0.20 หมายความว่า หากรายได้เฉลี่ยต่อหัวประชากรเปลี่ยนแปลงไปร้อยละ 1 จะส่งผลทำให้ค่าสัมประสิทธิ์จีนีเปลี่ยนแปลงไปร้อยละ 0.20 ในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ หากรายได้เฉลี่ยต่อหัวประชากรเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะส่งผลทำให้ค่าสัมประสิทธิ์จีนีเพิ่มขึ้น ร้อยละ 0.20 ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า แม้ว่ารายได้เฉลี่ยต่อหัวประชากรของไทยจะเพิ่มขึ้น แต่กลับทำให้ความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้มีมากขึ้น เนื่องจากรายได้เฉลี่ยต่อหัวประชากรของไทย คำนวณมาจากผลรวมของรายได้ของคนทั้งประเทศหรือผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศหารด้วยจำนวนประชากรทั้งประเทศ ดังนั้น การที่รายได้เฉลี่ยต่อหัวประชากรของไทยเพิ่มขึ้น ไม่ได้หมายความว่า รายได้ของกลุ่มคนที่มีรายได้น้อยจะเพิ่มขึ้น แต่อาจจะเป็นการเพิ่มขึ้นของรายได้ของกลุ่มคนที่มีรายได้ปานกลาง หรือรายได้สูงแทนโดยรายได้ที่เพิ่มขึ้นนั้นไม่ได้ถูกจัดสรรให้แก่ประชากรทุกกลุ่มอย่างเท่าเทียม

รายจ่ายของรัฐบาล มีความสัมพันธ์กับค่าสัมประสิทธิ์จีนีในทิศทางตรงกันข้าม โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยเท่ากับ -0.30 หมายความว่า หากรัฐบาลมีการใช้จ่ายเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะส่งผลให้ค่าสัมประสิทธิ์จีนีลดลงร้อยละ 0.30 สะท้อนให้เห็นว่า การเพิ่มรายจ่ายของรัฐบาล จะมีผลช่วยทำให้ความเหลื่อมล้ำของการกระจายได้ลดลง เนื่องจากว่า รายจ่ายของรัฐบาล จะประกอบไปด้วย รายจ่ายเพื่อการบริโภค รายจ่ายเพื่อการลงทุน และรายจ่ายประเภทเงินโอน ซึ่งเป็นรายจ่ายที่มีขนาดใหญ่และก่อให้เกิดผลกระทบต่อรายได้ประชาชาติ การจ้างงาน และความกินดีอยู่ดีของประชาชน ดังนั้น หากรัฐบาลมีการใช้จ่ายเพิ่มขึ้น ไม่ว่าเป็นการใช้จ่ายในการซื้อสินค้าและบริการ และการลงทุนในโครงการต่าง ๆ รวมถึงรายจ่ายประเภทเงินโอนสำหรับกรณีเร่งด่วนบางประการ เช่น เงินช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อย เงินสงเคราะห์ และเงินเยียวยาต่าง ๆ เป็นต้น ก็จะมีผลทำให้เกิดการจ้างงาน และสร้างรายได้แก่ประชาชน ซึ่งอาจจะช่วยบรรเทาทำให้ปัญหาความเหลื่อมล้ำของกระจายรายได้ลดลง

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาสถานการณ์ความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ในประเทศไทย พบว่า ในช่วงปี พ.ศ. 2541-2562 ความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ในประเทศไทยในภาพรวมมีแนวโน้มลดลง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้หรือค่าสัมประสิทธิ์จีนี ในปี พ.ศ. 2562 ลดลงเหลือ 0.430 แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาสัดส่วนรายได้ของประชากรที่จำแนกตามกลุ่มประชากรตามระดับรายได้กลับพบว่า ยังมีช่องว่างของรายได้ระหว่างคนรวยกับคนจนเกิดขึ้นอยู่มาก โดยกลุ่มคนที่มีรายได้สูงสุดร้อยละ 10 (กลุ่มที่รวยที่สุด) มีรายได้มากกว่ากลุ่มคนที่มีรายได้ต่ำสุดร้อยละ 10 (กลุ่มที่จนที่สุด) คิดเป็นสัดส่วนสูงถึง 23.57 เท่า ในปี พ.ศ. 2562 สะท้อนให้เห็นว่า ประเทศไทยยังประสบกับปัญหาความเหลื่อมล้ำของรายได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ศุภเจตน์ จันทร์สาส์น (2555: 9) ที่ได้ทำการศึกษาสถานการณ์ความยากจนและความเหลื่อมล้ำทางรายได้ในประเทศไทย ในช่วงปี พ.ศ. 2531-2552 พบว่าประเทศไทยยังคงมีปัญหาความเหลื่อมล้ำทางด้านรายได้เกิดขึ้นในระดับที่ค่อนข้างสูง และยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ อานนท์ เทพสำเริง (2562: 54) ที่ได้ทำการศึกษาการกระจายรายได้ในประเทศไทย กรณีศึกษาค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคทางรายได้ของครัวเรือนในช่วงปี พ.ศ. 2552-2560 พบว่า ครัวเรือนส่วนใหญ่ของประเทศมีรายได้อยู่ในระดับต่ำ เนื่องจากอัตราการจ้างงานของแรงงานในท้องถิ่นหรือชนบทยังอยู่ในระดับที่ต่ำ ซึ่งอาจจะเป็นผลมาจากการที่นายทุนส่วนใหญ่มีการกดราคาแรงงาน จึงส่งผลทำให้เกิดความไม่เสมอภาคของการกระจายรายได้ โดยเฉพาะครัวเรือนผู้มีรายได้น้อยในประเทศ

ในส่วนของผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ในประเทศไทย พบว่าหากรายได้เฉลี่ยต่อหัวประชากรของไทยเพิ่มขึ้น ก็จะส่งผลทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ เฉลิมชัย กิตติศักดิ์นาวิน, โกสินทร์ เตชะนิยม, วุฒิชัย อารักษ์โพชฌงค์, และวรพล พินิจ (2563: 78) ที่ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกระจายรายได้ของกลุ่มประเทศรายได้ปานกลาง จำนวน 18 ประเทศทั่วโลก ในช่วงปี ค.ศ.2009-2014 และแนวทางลดความเหลื่อมล้ำในประเทศไทยตามหลักสากล พบว่า การที่ประเทศมีรายได้ประชาชาติเพิ่มขึ้นก็จะมีผลทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางรายได้มากขึ้น แม้ว่ารายได้ประชาชาติจะเป็นตัวสะท้อนที่สำคัญของระดับการพัฒนาเศรษฐกิจก็จริง แต่สำหรับประเทศที่มีรายได้ต่ำหรือมีรายได้ปานกลางนั้น การพัฒนาเศรษฐกิจมักจะทำให้เกิดการพัฒนาที่บิดเบี้ยว กล่าวคือ เป็นการพัฒนาที่รวดเร็วอย่างก้าวกระโดด และจะทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำของรายได้ที่มากขึ้น ผ่านกระบวนการผลิตที่ประเทศเหล่านั้นไม่สามารถเป็นเจ้าของเทคโนโลยีได้ ซึ่งผลประโยชน์ต่าง ๆ มักจะไปตกอยู่ที่กลุ่มคนที่มีความร่ำรวยหรือมีทุนทางสังคมสูง อีกทั้ง กระบวนการดังกล่าวจะส่งผลทำให้แรงงานที่เคลื่อนย้ายมาจากภาคเกษตร

จะไม่สามารถเป็นเจ้าของเทคโนโลยีได้ และไม่สามารถยกระดับรายได้ของตนเอง นอกจากนี้ยังพบว่าการเพิ่มรายจ่ายของรัฐบาล จะมีผลช่วยทำให้ความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ลดลง เนื่องจากว่ารายจ่ายของรัฐบาล ประกอบไปด้วย รายจ่ายเพื่อการบริโภค รายจ่ายเพื่อการลงทุน และรายจ่ายประเภทเงินโอน ซึ่งเป็นรายจ่ายที่มีขนาดใหญ่และก่อให้เกิดผลกระทบต่อรายได้ประชาชาติ การจ้างงาน และความกินดีอยู่ดีของประชาชน ดังนั้น หากรัฐบาลมีการใช้จ่ายเพิ่มขึ้น ไม่ว่าเป็นการใช้จ่ายในการซื้อสินค้าและบริการ และการลงทุนในโครงการต่าง ๆ รวมถึงรายจ่ายประเภทเงินโอนสำหรับกรณีเกิดเหตุการณ์เร่งด่วนบางประการ เช่น เงินช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อย เงินสงเคราะห์ และเงินเยียวยาต่าง ๆ เป็นต้น ก็จะมีผลทำให้เกิดการจ้างงาน และสร้างรายได้แก่ประชาชน ซึ่งอาจจะช่วยทำให้ปัญหาความเหลื่อมล้ำของกระจายรายได้ลดลงหรือบรรเทาลงได้บ้าง สอดคล้องกับ ผลการศึกษาของ อธิพงษ์ นาครอด, รังสรรค์ อินทน์จันทน์ และรัชนิดา ไสยรส (2561: 76) ที่ได้ทำการศึกษานโยบายประชารัฐกับการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดชุมพร พบว่านโยบายประชารัฐของรัฐบาลมีอิทธิพลต่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดชุมพรโดยรวม โดยนโยบายประชารัฐของรัฐบาล ไม่ว่าจะเป็นนโยบายที่ดูแลกลุ่มคนรากหญ้าโดยตรง เช่น การอัดฉีดเงินเข้าสู่กองทุนหมู่บ้าน และการส่งเสริมความเป็นอยู่ในระดับตำบล รวมถึงนโยบายที่สนับสนุนภาคธุรกิจเพื่อก่อให้เกิดการผลิต และการจ้างงาน ได้ส่งผลทำให้เกิดการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดชุมพร ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการใช้จ่ายเงินของรัฐบาล โดยเฉพาะการอัดฉีดเงินเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับรากหญ้า นอกจากจะทำให้รายได้ของกลุ่มคนรากหญ้าหรือกลุ่มคนที่มีรายได้น้อยเพิ่มขึ้นแล้ว ยังส่งผลทำให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจในระดับชุมชนท้องถิ่น และอาจช่วยลดหรือบรรเทาปัญหาความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ให้ลดลงได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

การเพิ่มขึ้นของรายได้เฉลี่ยต่อหัวประชากร จะเป็นตัวบ่งชี้ที่แสดงให้เห็นถึงการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นผลดีต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ แต่อย่างไรก็ตาม การเพิ่มขึ้นของรายได้เฉลี่ยต่อหัวประชากรนั้น ได้ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้มากขึ้น เนื่องจากรายได้ที่เพิ่มขึ้นอาจไม่ได้ถูกจัดสรรให้แก่ประชากรทุกกลุ่มอย่างเท่าเทียม ในขณะที่การเพิ่มรายจ่ายของรัฐบาล ซึ่งประกอบไปด้วย รายจ่ายเพื่อการบริโภค รายจ่ายเพื่อการลงทุนและรายจ่ายประเภทเงินโอน จะมีผลช่วยทำให้ความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ลดลง ดังนั้น รัฐบาลอาจจะต้องเพิ่มรายจ่ายเพื่อทำให้เกิดการสร้างงาน และสร้างรายได้ให้แก่ประชาชน แต่อย่างไรก็ตาม รัฐบาลอาจจะต้องเลือกกลุ่มในการใช้จ่ายให้ตรงจุด หรือพยายามสร้างแนวทางการใช้จ่ายให้มีประสิทธิภาพ เพื่อทำให้รายได้ตกไปอยู่กับกลุ่มผู้มีรายได้น้อย หรือกลุ่มผู้มีรายได้ปานกลางในประเทศ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ในการศึกษาครั้งต่อไปอาจจะทำการศึกษาในเรื่องของความไม่เสมอภาคหรือความเหลื่อมล้ำในการถือครองทรัพย์สินอื่น ๆ ในประเทศไทย เช่น ทรัพย์สินทางการเงิน บ้าน ที่ดิน สิ่งปลูกสร้างที่เป็นที่อยู่อาศัย และที่ใช้ประกอบธุรกิจ

เอกสารอ้างอิง

เฉลิมชัย กิตติศักดิ์นาวิน, โกสินทร์ เตชะนิยม, วุฒิชัย อารักษ์โพชฌงค์ และวรพล พินิจ. (2563). *ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการกระจายรายได้ของกลุ่มประเทศรายได้ปานกลางและความเกี่ยวข้องของดัชนีชี้วัดธรรมาภิบาล: การสร้างแนวทางลดความเหลื่อมล้ำในประเทศไทยตามหลักสากล.* กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.

ศุภเจตน์ จันทร์สาส์น. (2555). สถานการณ์ความยากจนและความเหลื่อมล้ำทางรายได้ในประเทศไทย. *วารสารนักบริหาร*, 32(1), 3-10.

สรรเสริญ วงศ์ชะอุ่ม. (2554). *การวางแผนพัฒนาประเทศ.* กรุงเทพฯ: ศูนย์การพิมพ์เพชรรุ่ง.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2564). *การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนไทย*. สืบค้นเมื่อ 11 มกราคม 2564, จาก https://www. nso.go.th/sites/2014/Pages/สำรวจ/ด้านสังคม/รายได้รายจ่ายครัวเรือน/ภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน.aspx

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). *รายงานสถานการณ์ความยากจนและความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ในระดับภาคของประเทศไทย.* กรุงเทพฯ: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). *บัญชีประชาชาติ.* สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2564, จาก https://www.nesdc.go.th/main.php?filename=ni_page

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2564). *สถิติด้านความยากจนและการกระจายรายได้.* สืบค้นเมื่อ 21 มกราคม 2564, จาก https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=3518&filename=social

อานนท์ เทพสำเริง. (2562). การศึกษาการกระจายรายได้ในประเทศไทย กรณีศึกษาค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคทางรายได้ของครัวเรือน ปี พ.ศ. 2552-2560. *วารสารพัฒนาสังคม*, 11(1), 41-58.

อธิพงษ์ นาครอด, รังสรรค์ อินทน์จันทน์ และรัชนิดา ไสยรส. (2561). นโยบายประชารัฐกับการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดชุมพร. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด*, 12(2), 68-82.